

ROYAUME DE BELGIQUE
Ministère des Colonies

KONINKRIJK BELGIË
Ministerie van Koloniën

Bulletin Agricole du Congo Belge

Landbouwkundig Tijdschrift

voor Belgisch-Congo

Publié par la Direction Générale
de l'Agriculture, de l'Élevage et
de la Colonisation

Uitgegeven door de Algemeene Direc-
tie voor Landbouw, Veeteelt en
Kolonisatie

DIRECTEUR GÉNÉRAL : M. VAN DEN ABEELE

Vol. XXX. — N° 1

MARS 1939

4 FASCICULES PAR AN
NUMMERS PER JAAR

Jeunes cacaoyers sous ombrage de *Leucaena glauca*
à l'École moyenne d'Agriculture de Malang (Java).

RÉDACTION ET ADMINISTRATION :
Place Royale, 7 — Bruxelles

REDACTIE EN ADMINISTRATIE :
Koningsplein, 7 - Brussel

Sommaire du numéro 1 (mars) 1939.

<i>La colonisation agricole au Congo belge</i> (P. COPPENS)	3
<i>La petite colonisation européenne aux Indes Néerlandaises</i>	12
<i>Le régime des cessions et concessions de terres agricoles et forestières au Congo belge</i> (Th. HEYSE)	30
<i>Bevordering van den Inlandschen landbouw door den landbouwvoorlichtingsdienst in Nederlandsch-Indië</i> (Ir. G. A. DE MOL)	63
<i>Chutes de pluies au Congo belge et au Ruanda-Urundi pendant l'année 1936.</i>	73
<i>L'amélioration des semences d'arachides au Sénégal</i> (A. HACQUART)	106
<i>Les sociétés indigènes de prévoyance, de secours et de prêts mutuels agricoles en Afrique Occidentale française</i> (A. HACQUART)	126
<i>De Heveacultuur in Belgisch-Congo. Bestaande aanplantingen</i> (A. RINGOET).	130
<i>La pisciculture en Afrique: transport par avion d'œufs embryonnés et d'alevins</i> (F. CLAUS)	135
 <i>Notes et actualités :</i>	
<i>Fabrication de sacs à café en sisal au Kenya</i>	137
<i>La Roténone. Ses propriétés et ses applications</i>	138
<i>L'Exposition de l'Eau, à Liège</i>	139
<i>Création de Parcs Nationaux en Somalie française</i>	139
<i>Documentation sur les plantes intéressantes pour les colons (Maroc).</i>	140
<i>L'administration forestière au Tanganyika Territory pendant l'année 1937</i>	142
<i>Plantes toxiques pour les animaux</i> (F. CLAUS)	142
<i>Concours pour la construction de séchoirs à café à Madagascar</i>	145
<i>Bibliographie des eaux dans l'expansion coloniale</i>	145
<i>Edition de cartes des régions du Kivu</i>	146
<i>Plantations de haies vives</i> (L. TOBBACK)	146
<i>Pourquoi consommer du Yoghourt au Congo?</i>	147
<i>Au sujet du transport des bananes en France</i>	148
<i>A propos de termites</i>	149
 <i>Publications de l'Institut National pour l'Etude Agronomique du Congo belge (Inéac)</i>	 150
 <i>Bibliographie</i>	 154

Documentation officielle :

<i>Exportation de bananes (Avis au public)</i>	159
<i>Exportation des grumes de Limba. — Ordonnance n° 13/A.E. du 7 février 1939, fixant les conditions d'exportation des grumes de Limba (Terminalia superba).</i>	159

Officieele stukken :

<i>Uitvoer van bananen (Bericht aan het publiek)</i>	159
<i>Uitvoer van ruwe « Limba ». — Ordonnantie nr 13/E.Z. van 7 Februari 1939, tot vaststelling van de voorwaarden tot uitvoer van ruwe Limba (Terminalia superba) stammen</i>	159

ROYAUME DE BELGIQUE
Ministère des Colonies

KONINKRIJK BELGIË
Ministerie van Koloniën

Bulletin Agricole du Congo Belge

Landbouwkundig Tijdschrift

voor Belgisch-Congo

Publié par la Direction Générale
de l'Agriculture, de l'Élevage et
de la Colonisation

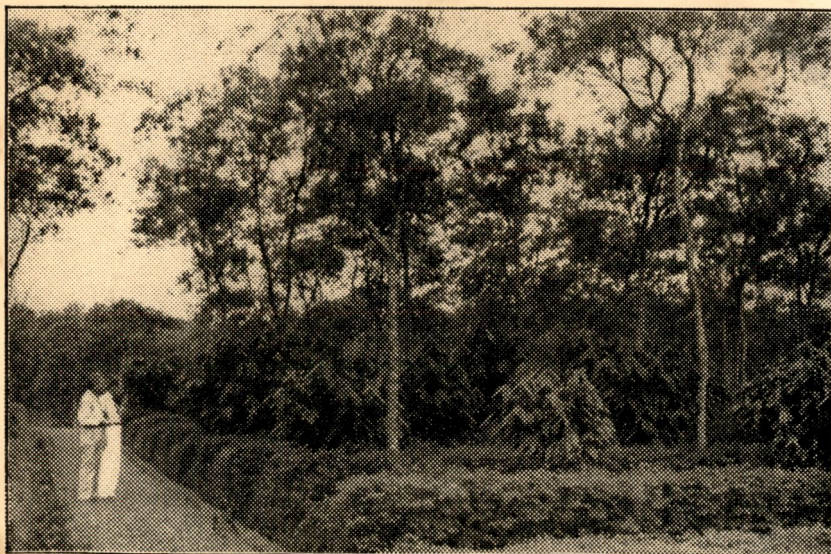
Uitgegeven door de Algemeene Direc-
tie voor Landbouw, Veeteelt en
Kolonisatie

DIRECTEUR GÉNÉRAL: M. VAN DEN ABEELE

Vol. XXX. — N° 1

M^{ARS}
AART 1939

4 FASCICULES PAR AN
NUMMERS PER JAAR

Jeunes cacaoyers sous ombrage de *Leucaena glauca*
à l'École moyenne d'Agriculture de Malang (Java).

616

RÉDACTION ET ADMINISTRATION :
Place Royale, 7 — Bruxelles

REDACTIE EN ADMINISTRATIE :
Koningsplein, 7 - Brussel

Bevordering van den inlandschen landbouw door den Landbouwvoorlichtingsdienst in Nederlandsch-Indië ⁽¹⁾

door Ir. G. A. DE MOL,
Nederlandsch-Indisch Landbouwconsulent.

A. — GESCHIEDENIS, BELANG EN ORGANISATIE VAN DEN DIENST.

De Landbouwvoorlichtingsdienst is in Nederlandsch-Indië in het bijzonder het orgaan, dat de Regeering in staat stelt de belangen van den Inlandschen landbouw, die een speciale tak van Staatszorg vormt, te behartigen. De beteekenis springt duidelijk in het oog, als men bedenkt, dat niet alleen het bestaan en de welvaart van de Inlandsche bevolking voor het overgrootste deel beheerscht wordt door de uitkomsten van haar landbouw, doch dat daarnaast zoowel het Gouvernement als een uitgebreide particuliere industrie zeer belangrijke inkomsten aan dit voornaamste bestaansmiddel ontleent. Ook handel, bankwezen en verkeer zijn zeer sterk bij den Inlandschen landbouw betrokken.

Voor het op hooger peil brengen van den Inlandschen landbouw, niet alleen noodzakelijk ter bevordering van de welvaart, maar meer nog om redenen van sterken bevolkingsaanwas, is het noodig te beschikken over een kern van wetenschappelijke instellingen, waar de vele problemen met betrekking tot den Inlandschen landbouw tot oplossing kunnen worden gebracht. Anderzijds is noodig, een orgaan, dat het betrokken Departement op de hoogte brengt van de problemen, die zich in den Inlandschen landbouw voordoen, dat de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek aan de practijk toetst, en dat voorts, wanneer een oplossing van de vraagstukken verkregen is, deze onder de bevolking propageert. Dit orgaan moet dus worden gevormd uit een staf van ambtenaren, die midden in de practijk staan.

Dienovereenkomstig kwamen dan ook sedert de instelling van het voormalige Departement van Landbouw, dat is sedert 1905, naast elkaar de wetenschappelijke instellingen en de Landbouwvoorlichtings-

(1) Lezing te Brussel in de « Union Coloniale Belge » gehouden in Januari 11.

dienst tot ontwikkeling, waarvan de eerstgenoemden aanvankelijk een flinken voorsprong hadden. Dit is zeer wel te begrijpen, als men bedenkt, dat bij een overwegend groot aantal onopgeloste problemen, die zich bij den Inlandschen landbouw voordeden, in den beginne de grootste aandacht moest worden besteed aan het wetenschappelijk onderzoek, terwijl naarmate de oplossing voortschreed, voorlichting en onderzoek hand aan hand te zamen moesten verder gaan.

De Landbouwvoorlichtingsdienst was, wat de technische zijde aangaat, eertijds geheel centraal georganiseerd, zij omvatte alle gewestelijke ressorten, waar landbouwconsulenten werkten, zowel op Java en Madoera als in de Buitengewesten.

Aan deze centrale leiding kwam door de Bestuurshervorming, begonnen met de instelling van de Provincie West-Java, een einde. Deze decentraliseerende bestuurshervorming beoogt geleidelijk, naarmate de omstandigheden dit toelaten, aan de ingezetenen in steeds grooter mate medezeggenschap te verleen in bestuurszaken, waarbij rekening wordt gehouden met de groote verschillen in ontwikkeling van de deelen van Nederlandsch-Indië, met de heterogeniteit en het beschavingspeil der bevolking. De eerste afsplitsing van een deel van den Landbouwvoorlichtingsdienst had plaats ingaande 1 Januari 1927, toen de bemoeienissen van dien dienst in West-Java werden overgedragen aan de provincie van dien naam. Op dat tijdstip ontstond derhalve de Provinciale Landbouwvoorlichtingsdienst van West-Java. Op 1 Januari 1929 en 1 Januari 1930 volgden Oost- en Midden-Java.

In de Buitengewesten heeft zich ingaande 1 Juli jl. een bestuurshervorming voltrokken, bestaande in de instelling van het Gouvernement van den Grooten Oost (omvattende het Oostelijk deel van den Archipel), het Gouvernement van Sumatra en dat van Borneo. Deze Gouvernemen ten hebben gekregen of zullen krijgen hun eigen landbouwvoorlichtingsdiensten.

Zoowel voor Java als voor de Buitengewesten gelden bepaalde voorschriften ter bevestiging van den band met de centralen dienst, alsmede ter vaststelling van enkele gebieden van werkzaamheid, die centraal toezicht blijven vergen; zoo blijven o.a. de wetenschappelijke instellingen ten algemeenen nutte werken, terwijl ook ten aanzien van de tuinbouwvoorlichting, binnenvisscherij en het landbouwonderwijs de decentralisatie slechts ten deele is doorgevoerd.

De centrale Dienst van Landbouw, een omvangrijk onderdeel van het Departement van Economische Zaken, waarin het voormalige Departement van Landbouw werd opgelost, is onderverdeeld in drie afdelingen: de Afdeling Landbouwvoorlichting en Binnenvisscherij, de Afdeling Ondernemingslandbouw en de Afdeling Algemeen Proefstation voor den Landbouw. Zoowel de Dienst van den Landbouw als zijn afdelingen staan ieder onder leiding van een Hoofd. Evenzoo de Provinciale Landbouwvoorlichtingsdiensten op Java. De

Buitengewesten kennen alleen Inspecteurs, die daar optreden als adviseur van de Gouverneurs. In de landbouwvoorlichtingsressorten is de leiding van de voorlichting allerwegen toevertrouwd aan landbouwconsulenten, dat zijn uitsluitend landbouwkundige ingenieurs van de Landbouwhoogeschool te Wageningen. Momenteel is geheel Nederlandsch-Indië onderverdeeld in 35 ressorten, en wel 19 ressorten op Java en Madoera en 16 ressorten in de Buitengewesten. In zeer uitgestrekte of belangrijke ressorten heeft de Landbouwconsulent de beschikking over een of meer toegevoegde jongere collega's, terwijl ook op de hoofdkantoren meerdere landbouwconsulenten te werk zijn gesteld. Voort zijn er eenige landbouwconsulenten ten behoeve van zeer bijzondere doeleinden, terwijl als afzonderlijke groepen de tuinbouw- en de visscherijconsulenten dienen te worden genoemd, die eveneens onder den Landbouwvoorlichtingsdienst ressorteeren.

Afzonderlijke vermelding verdienen voorts nog de land- en tuinbouwkundige ambtenaren, die geen landbouwkundig ingenieur zijnde, belangrijke, vaak op zich zelf staande functies vervullen.

Aan de landbouwconsulenten zijn voor den meer plaatselijken voorlichtingsarbeid toegevoegd twee categorieën van personeel, nl. adjunct-landbouwconsulenten en landbouwopzichters.

Den adjunct-landbouwconsulenten, die een middelbare vakopleiding op de Middelbare Landbouwschool te Buitenzorg hebben genoten, wordt de uitvoering van maatregelen in het belang van de voorlichting onder leiding der landbouwconsulenten toevertrouwd. Ook hebben de adjunct-landbouwconsulenten dikwijls veel bemoeienis met het plaatselijke landbouwonderwijs en verleenen zij voorts assistentie bij het verzamelen van landbouwkundige en economische gegevens over den Inlandschen landbouw.

De landbouwopzichters, die een lagere vakopleiding aan de Cultuurscholen te Malang en te Soekaboemi (deze laatste werd in den crisistijd uit bezuinigingsoverwegingen opgeheven) hebben genoten, zijn veelal bestemd voor de uitvoering van eenvoudige werkzaamheden en de directe leiding van het eigenlijke veldwerk. Waar mogelijk, worden zij aan een adjunct-landbouwconsulent toegevoegd.

Ten slotte dienen nog de mantri's en de landbouwmandoers, vormende de onderste personeelslaag, voortgekomen rechtstreeks uit de landbouwende bevolking ter plaatse, genoemd te worden. Dit laagste personeel wordt in hoofdzaak met de uitvoering van eenvoudig veldwerk belast. Vaak zijn zij abiturienten van desalambouwcurssussen of van landbouwbedrijfsscholen.

Om een indruk te geven van de personeelsbezetting van den Dienst, moge medegedeeld worden, dat thans bij den geheelen Landbouwvoorlichtingsdienst werkzaam zijn: één hoofd; 6 inspecteurs (de hoofden van de Provinciale Landbouwvoorlichtingsdiensten inbegrepen); 52 landbouw-, 7 tuinbouw- en 4 visscherijconsulenten; 26 landbouw-, tuinbouw- en visscherijkundige ambtenaren; 165 adjunct-land-

bouw-, tuinbouw- of visscherijconsulenten; 99 opzichters voor landen tuinbouw of binnenvisscherij; dus tezamen 363 ambtenaren, waarvan verre de meerderheid, n.l. 291 ten behoeve van den landbouw.

Waaruit bestaat nu feitelijk de taak van al dit personeel? In het kort zou men kunnen zeggen, dat alles, wat den Inlandschen landbouw betreft, tot hun arbeidsveld behoort. Het volgende overzicht moge hiervoor ter illustratie dienen, waarbij echter bedacht dient te worden, dat waar de Inlandsche landbouw in Nederlandsch-Indië zoolwel in landbouweconomisch als landbouwtechnisch opzicht zeer grootte verscheidenheid in de verschillende gebieden vertoont, nu eens deze, dan weer die onderdeelen de speciale aandacht van het personeel vragen.

B. — TAAK VAN DEN LANDBOUWVOORLICHTINGSDIENST.

Hieronder vallen de volgende werkzaamheden:

1. Bijzondere onderzoekingen (landbouweconomische beschrijving van bepaalde streken, arbeidsontledingen, e.d.m.);
2. Algemeene voorlichting (landbouwtentoonstellingen, verstrekking van deskundige lectuur, lezingen, mondelinge en schriftelijke adviezen, e.d.m.);
3. Landbouwkundige adviezen aan het Binnenlandsch Bestuur, bij de overweging van verschillende bestuursmaatregelen;
4. Het nemen van veldproeven;
5. Het verstrekken van superieur plantmateriaal, meststoffen en landbouwwerktuigen;
6. Voorkoming en bestrijding van ziekten en plagen;
7. Individueele voorlichting, dikwijls met behulp van demonstraties en wedstrijden;
8. Bemoeienis met irrigatieaangelegenheden;
9. Bemoeienis met landbouwstatistiek;
10. Bemoeienis met Inlandsche landbouworganisaties;
11. Landbouwonderwijs;
12. Samenwerking met het Volkscredietwezen en eventueele andere economische diensten;
13. Bemoeienis met kolonisatieaangelegenheden;
14. Geregelde rapporteering over de landbouweconomische toestanden in de ressorten;
15. Eventueele keuring van producten bij in- en uitvoer in een bepaald ressort.

Het valt buiten het bestek van deze bespreking, om al het bovenstaande uitvoerig toe te lichten. Slechts de voornaamste punten zullen ter verduidelijking eenigszins nader belicht kunnen worden. Het spreekt vanzelf, dat vele onderdeelen in elkaar overgaan en dus niet streng gescheiden kunnen worden gehouden.

1. *Bijzondere onderzoekingen.*

Dit punt is vooropgesteld, omdat erkend dient te worden, dat, waar de landbouwvoorlichting rekening heeft te houden met al de factoren, die van invloed zijn op de uitkomsten van het landbouwbedrijf — dus niet alleen met elken factor afzonderlijk, maar vooral ook met het samenstel van factoren — alvorens in een bepaald gebied kan worden gewerkt, een agronomische studie, waaronder ook arbeidsontledingen vallen, van die streek dient te worden gemaakt. Op grond hiervan kan men dan nagaan of voorlichting aan den landbouwer noodig en uitvoerbaar is.

2. *Algemeene voorlichting.*

De algemeene voorlichting wendt zich voornamelijk tot de groote massa, zulks in tegenstelling met wat straks onder punt 7 zal worden vermeld over individueele voorlichting. Ze bestaat b.v. in het houden van landbouwtentoonstellingen, waarbij onderscheid dient te worden gemaakt tusschen het organiseren van kleine, al dan niet permanente tentoonstellingen in het binnenland, en het inrichten van groote stands bij bepaalde gelegenheden in de grootere plaatsen, zooals b.v. jaarlijks op den Pasar Cambir (een soort jaarbeurs) te Batavia, of ter gelegenheid van bloemen- en groentententoonstellingen, dan wel in den vorm van op zichzelf staande grootere landbouwtentoonstellingen.

Tot de algemeene voorlichting behoort voort het verstrekken van deskundige lectuur. Verschillende ressorten van den Landbouwvoorlichtingsdienst geven een landbouwblaadje uit in de landstaal, dat zoo veel mogelijk aangepast is aan een lezerskring van eenvoudigen van geest.

Ook worden bij voorkomende gelegenheden ter voorlichting lezingen door het inheemsche personeel van den Dienst georganiseerd, waarbij dan veelal gebruik wordt gemaakt van stilstaande lichtbeelden, die met behulp van het bekende « Leica » foto-toestel worden gemaakt en met het « Uleja » projectie-apparaat worden vertoond. Een uitgebreide collectie van deze lichtbeelden op allerlei landbouwkundig gebied kan daarvoor door den Dienst aan de ressortleiders ter beschikking worden gesteld.

3. *Landbouwkundige adviezen aan het Bestuur.*

De landbouwconsulenten zijn de landbouwkundige raadgevers van het Bestuur bij de overweging van bestuursmaatregelen, die betrekking hebben op of in verband staan met den Inlandschen landbouw, als b.v. maatregelen ter voorkoming van rigoreuze vernietiging van het aanwezige bosch door de landbouwende bevolking, eventueel massale bestrijding van ziekten en plagen van landbouwgewassen, onderzoek bij belangrijke oogstmislukkingen, advies betreffende aanvraagde landbouwconcessies, bevoeiingsmaatregelen, e.d.m.

4. *Het nemen van veldproeven.*

Bit dit onderdeel van de taak van den Landbouwvoorlichtingsdienst komt de eerdergenoemde samenwerking tusschen de wetenschappelijke instellingen en den buitendienst goed tót uiting.

De aanleg van de proefvelden, waarop vooral de landbouwtechnische vraagstukken van het Inlandsche landbouwbedrijf aan een onderzoek worden onderworpen en vaak ook de economische consequenties, geschiedt als regel op advies van het Algemeen Proefstation voor den Landbouw, dat tevens de verkregen resultaten nader uitwerkt en van commentaar voorziet. Als technische problemen, zooeven bedoeld, kunnen o.a. genoemd worden de al dan niet rendabele toepassing van kunstmeststoffen, de toetsing van eventueel in te voeren nieuwe variëteiten van verschillende landbouwgewassen in een bepaald gebied, de toepassing van groenbemesting, de toepassing van verbeterde cultuurmethoden, e.d.m.

5. *Verstreking van superieur plantmateriaal, kunstmeststoffen, landbouwwerktuigen.*

Wanneer uit de genomen veldproeven gebleken is, dat zowel landbouwtechnisch als economisch betrouwbare resultaten verkregen zijn met een bepaalde variëteit van zeker landbouwgewas, dan wel met de toepassing van een meststof of groenbemester, is het natuurlijk zaak deze ter beschikking van de bevolking te stellen. De invoering van variëteiten van landbouwgewassen en van groenbemesters kan geschieden of met behulp van vermeerderingsvelden of zaadhoeven, dan wel door de zelfwerkzaamheid der bevolking inzake de zaadvoorziening te stimuleeren. Uiteraard zal in het allereerste stadium van invoering tevens zaad- of plantmateriaal bij de landbouwkantoren in het binnenland voor de bevolking verkrijgbaar moeten worden gesteld.

Bij het verkrijgbaar stellen van kunstmest wordt dikwijls de tusschenkomst van het Volkscredietwezen met zijn organen ingeroepen, terwijl ook wel contact met Inlandsche coöperaties of instellingen wordt gezocht. Rechtstreeksche levering is minder gebruikelijk, daar men van oordeel is, dat dit aan andere, daartoe meer geëigende instellingen of aan den handel dient overgelaten te worden, al blijft de prijsvaststelling uiteraard onder de aandacht van den Dienst.

Ook de invoer, dan wel de aanmaak van landbouwwerktuigen wordt, nadat ze terdege op hun praktische bruikbaarheid zijn getoetst, door den Dienst bevorderd.

6. *Voorkoming en bestrijding van ziekten en plagen.*

Ook hierbij bestaat een nauwe samenwerking tusschen de wetenschappelijke instelling, die in het bijzonder de ziekten en plagen bestudeert, nl. het Instituut voor Plantenziekten en de Landbouwvoorlichtingsdienst. De eerste geeft adviezen en is zoo noodig behulpzaam bij de eventueele bestrijding. Als enkele voorbeelden van succesvolle

bestrijding kunnen onder vele genoemd worden de rattenverdelging door middel van fosforvergif bij sawahpadi, plantregelingen in verband met de boorderbestrijding bij padi, de biologische bestrijding van enkele insectenplagen bij klapper.

7. Individueele voorlichting, dikwijls met behulp van demonstraties en van wedstrijden.

Dit is een zeer voornaam onderdeel van het voorlichtingswerk, dat uiteraard veelal op de schouders van het lager personeel wordt gelegd, waarbij de landbouwconsulent leiding geeft. Deze rechtstreekse voorlichting kan het best omschreven worden als het rustige geduldige werken, liefst met vooraanstaande landbouwers, uitsluitend op de basis van het gewonnen vertrouwen, waarbij er vooral naar wordt gestreefd om door demonstraties op de eigen bedrijfjes dier landbouwers, dus aan de hand van door deze menschen zelve daarmee opgedane ondervinding, hen tot de overtuiging te brengen van het nut van de beoogde bedrijfsverbeteringen.

Ziet de landbouwer eenmaal in, dat deze bedrijfsveranderingen duurzaam meer voordeel opleveren en worden ze op grond hiervan definitief door hem in zijn bedrijf aanvaard, dan bestaat er tevens kans dat ze zich als een olievlek over de andere bedrijfjes in de omgeving uitbreiden.

Een ander middel van voorlichting, dat vooral den laatsten tijd veelvuldige toepassing heeft gekregen, is het houden van wedstrijden, die beoogen bepaalde bedrijfsverbeteringen ingang te doen vinden. Bij dit soort voorlichting wordt gebruik gemaakt van het feit, dat in een primitieve maatschappij onderscheidingswaarden vaak meer gelden dan economische. De waarde van een prijs ligt bij deze wedstrijden dan ook in de eerste plaats in de onderscheiding, terwijl de aard van den prijs, liefst een voorwerp van blijvende praktische waarde en bij voorkeur geen geld, pas in de tweede plaats een rol speelt. Een wedstrijd heeft de voordeelen van de zoozeer gewenschte individueele voorlichting, maar richt zich tevens tot de massa, d.w.z. tot een groot aantal deelnemers, zonder de nadeelen te dragen van massale voorlichting, die in andere gevallen in de breedte en niet in de diepte gaat.

8. Bemoeienis met irrigatieaangelegenheden.

Dit onderdeel bestaat in het geven van uitvoerige adviezen op landbouwtechnisch en landbouweconomisch gebied bij projecten van grootere irrigatiewerken. De landbouwconsulenten hebben voorts ambtshalve zitting in de z.g. plaatselijke bevoeiingscommissies, welke de lokale irrigatiebelangen hebben te behartigen. Ook worden bevoeiingsproeven ter oplossing van vraagstukken betreffende het beschikbare vloeewater genomen. Ten slotte kan de Dienst eventueel behulpzaam zijn bij de door de bevolking zelve aan te leggen kleine bevoeiingswerkjes.

9. *Bemoeienis met landbouwstatistiek.*

Deze bemoeienis bestaat in het stelselmatig nemen van proefoogsten van landbouwgewassen, het opnemen van marktprijzen, het onderzoeken van grondbezitsverhoudingen, e.d.m. Een nauw contact met het Centraal Kantoor voor de Statistiek, dat de verstrekte cijfers verwerkt en aan een nadere beschouwing onderwerpt, is natuurlijk hierbij een eerste vereischte.

10. *Bemoeienis met Inlandsche landbouworganisaties.*

De taak van den Dienst met betrekking tot de bevordering van het Inlandsche landbouwvereinigingsleven bepaalt zich praktisch tot die met de landbouwcoöperatie, met de zoogenaamde « Commissie-tani » en met tanikringen.

De behandeling van het vraagstuk van de coöperatie onder de bevolking is in het bijzonder toevertrouwd aan den Adviseur voor de Coöperatie, met wien de Landbouwvoorlichtingsdiensten steeds een nauw contact onderhouden.

Meer rechtstreeks evenwel bemoeit de Dienst zich met de zoogenaamde « Commissie-tani », die zich op initiatief en onder leiding van de Landbouwvoorlichtingsdiensten in verschillende ressorten ontwikkeld hebben. Het zijn organisaties van Inlandsche landbouwers. Elk Inlandsch dorp van de betrokken streek heeft zijn eigen afgevaardigde in de commissie. Men komt maandelijks bijeen, ten einde landbouwbelangen te bespreken, terwijl bepaalde wenschen op landbouwgebied meestal door bemiddeling van den Landbouwvoorlichtingsdienst bij de betrokken autoriteiten worden voorgebracht. Den Dienst bieden zij gelegenheid, om allerlei landbouwvraagstukken met deze oudere landbouwers te bespreken, die het noodige kunnen doorgeven aan hun dorpsgenooten.

De laatste jaren zijn in verschillende gebieden, waar het landbouwonderwijs goed ontwikkeld is, vooral door toedoen van oudleerlingen, zoogenaamde tanikringen = kringen van landbouwers ontstaan, die ten doel hebben beperkte, gemeenschappelijke belangen te behartigen. Vindt de Dienst hierin eenerzijds belangrijke aanknopingspunten voor zijn werk, anderzijds dient gezegd, dat de ontwikkeling hier en daar zoo snel en massaal voortschreed, dat het noodige contact niet mogelijk bleek.

11. *Bemoeienis met landbouwonderwijs.*

Het omvangrijke landbouwonderwijs in Nederlandsch-Indië werd deze week afzonderlijk behandeld in een voordracht aan de Koloniale Hoogeschool te Antwerpen. Daarover valt zooveel te zeggen, dat het niet wel mogelijk is in kort bestek een duidelijk overzicht te geven, zoodat daarop hier niet verder zal worden ingegaan. Slechts moge vermeld worden, dat het personeel van den Dienst in verscheidene

ressorten zeer veel bemoeienis heeft met lagere landbouwonderwijs, doch dat het meer uitgebreide landbouwonderwijs aan de Middelbare Landbouwschool en de Cultuurschool geheel centraal geregeld wordt.

12. *Samenwerking met het Volkscredietwezen en eventueele andere economische diensten.*

De Landbouwvoorlichtingsdienst onderhoudt een nauw contact met andere Gouvernementsdiensten, die op economisch of sociaal terrein werkzaam zijn. Reeds werd het Volkscredietwezen genoemd met het oog op de verstrekking van kunstmeststoffen of plantmateriaal en met het oog op landbouwcoöperatie, het Centraal Kantoor voor de Statistiek voor wat betreft de landbouwstatistiek. Hieraan kunnen nog worden toegevoegd de Dienst voor Volksgezondheid met het oog op de aanmoediging van het planten van waardevolle voedingsgewassen door de bevolking, de Dienst van het Boschwezen voor wat betreft de instandhouding van boschreserves, de Technische Diensten van Waterstaat met het oog op irrigatiemogelijkheden, de Veeartsenijkundige Dienst met betrekking tot veeteeltzaken en mestvoorziening, en de Agrarische Diensten betreffende erfpachten, grondbezitsverhoudingen e.d.m. Overbodig te zeggen, dat er uiteraard een geregelde, intensieve samenwerking met het Binnenlandsch Bestuur bestaat.

13. *Bemoeienis met kolonisatieaangelegenheden.*

In sommige ressorten wordt veel aandacht en werkkraft van het personeel van den Landbouwvoorlichtingsdienst opgeëischt voor de Javanen-Kolonisaties, waarvan de voornaamste worden aangetroffen in Zuid-Sumatra en in Zuid-Celebes, waarheen reeds vele duizenden Javanen onder aanmoediging van het Binnenlandsch Bestuur zijn geïmmigreerd. De Landbouwvoorlichtingsdienst is aldaar behulpzaam met het uitzoeken van geschikte terreinen voor kolonisaties, hij geeft voort landbouwkundig advies omtrent de aan te planten gewassen en de inrichting der kolonisaties en verleent zijn bemiddeling bij de beschikbaarstelling van goed plantmateriaal.

14. *Landbouweconomische berichtgeving.*

De landbouwconsulenten zijn verplicht geregeld rapporten omtrent den landbouweconomischen toestand in de ressorten ter kennis van de Inspecteurs, het Hoofd van den Dienst en de Hoofden van het Gewestelijk Bestuur te brengen.

15. *Keuring van producten bij in- en uitvoer uit een bepaald ressort.*

Dit werk wordt slechts in sommige ressorten verricht door personeel van den Landbouwvoorlichtingsdienst.

Uiteraard heeft deze keuring ten doel, om den in- dan wel uitvoer van **schadelijke** ziekten of plagen, die in de producten aanwezig kunnen zijn, zooveel mogelijk te voorkomen.

SLOT.

En hiermee is de beknopte en daardoor zeer onvolledige bespreking van de werkzaamheden en de taak van den Landbouwvoorlichtingsdienst in Nederlandsch-Indië beëindigd.

Gehoopt wordt, dat een indruk is gegeven inzake de veelzijdige bemoeienissen van het landbouwvoorlichtingswerk, een veelzijdigheid, die veroorzaakt wordt doordat bij den Inlandschen landbouw een rol wordt gespeeld door tal van factoren, economische, sociale en technische, die soms ieder voor zich, maar vaker nog in combinatie met elkaar, doorlopend de kennis en de werkkraft van het personeel van den Landbouwvoorlichtingsdienst opvragen.

De taak van dezen Dienst in Nederlandsch-Indië is voorzeker niet gemakkelijk, maar desondanks niet minder dankbaar, omdat naar vermogen medegewerkt wordt aan de opheffing en de welvarendheid van een volk van 60 millioen zielen, dat zeer zeker deze aandacht ten volle verdient.
